

*Mediargus lanceert Mediagora - gratis voor VVJ-leden!
Humo gaat schuilen bij Woestijnvis
Lynn Wesenbeek (VTM) gelooft niet echt in een glazen plafond
Wie is nog journalist in het digitale tijdperk ?
En Roland Legrand (De Tijd) verklaart zijn liefde voor nieuwe media*

BELGIE-BELGIQUE
PB - PP
1099 Brussel X
B - 11

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

De Journalist 132 - 28 januari 2010 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 - 1040 Brussel

**Algemene ledenvergaderingen
VVJ & AVBB op zaterdag 27 februari**

UIT DE VVJ	3
SERVICE	
Oproep algemene ledenvergaderingen VVJ/AVBB	4
Mediargus kent VVJ-leden gratis Mediagora toe	5
ACTUEEL	
<i>Humo</i> vindt dekking bij Woestijnvis	6
<i>Knack</i> vrijuit voor schadeclaim Slangen	7
InBev moest bronnengeheim Britse journalisten ontzien	8
SCHEEF BEKEKEN	7
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Roland Legrand, digitale wonderdokter van <i>De Tijd</i>	9
WAARHEEN MET DE JOURNALISTIEK ?	
Wie is nog journalist ?	10-11
RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	
Eric De Laet c/ <i>Het Nieuwsblad</i> & VTM	12-13
DAMESDUBBEL	
Lynn Wesenbeek: vrouwen zijn rapper out	14-15
Emy Elleboog wil pas kinderen op haar vijftigste	16
BOEKEN	17
DE DEADLINE VOORBIJ	
Inge Schelstraete van <i>De Standaard</i>	18
ONDER EMBARGO	19

Lynn Wesenbeek
(Foto Emy Elleboog)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

Tijd voor zelfreflectie

Het debat over de media woedt in alle hevigheid en dat is een goede zaak. Naar aanleiding van het interessante kerstessay van Geert Buelens in *De Standaard* hebben heel wat mensen hun mening geuit en kritiek gespuid. De kunst zal nu zijn om niet alleen maar defensief te reageren en de vaak gefundeerde kritiek niet zomaar naast ons neer te leggen. Waar we ons zeker tegen verzetten zijn de veralgemeningen en de overdrijvingen. Een euvel waar de pers bij momenten ook aan lijdt. Er zijn wel degelijk grote verschillen tussen de media onderling en de een springt al lichtzinniger om met de deontologische regels en journalistieke richtlijnen dan de ander.

Een grote verantwoordelijkheid ligt bij de hoofdredacteurs. En als we dan merken hoe de een de zwarte piet probeert door te spelen aan de ander, ontstaat een gevoel van plaatsvervangende schaamte. We moeten niet flauw doen, bijna iedereen heeft boter op het hoofd. Een oplossing vinden is niet zo moeilijk als het lijkt. Hoofdredacteurs en mediahuizen zijn afgevaardigd in de Raad voor de Journalistiek. Daar gaan ze akkoord met de uitspraken, aanbevelingen en richtlijnen van de Raad. Dat ze die dan ook eens gewoon toepassen op hun eigen redacties.

Een goede testcase voor de kritiek was de zaak Ronald J. Zijn er fouten gemaakt? Ongetwijfeld is dat het geval, en zeker in de beginfase voor er nog maar sprake was van een verdachte. Voor wie zich aangesproken voelt: wees dan ook zo eerlijk om dat toe te geven en begin niet te pas en te onpas te zwaaien met 'persvrijheid' om uitschuiers goed te praten. Journalisten (en commentatoren) hebben inderdaad soms heel lange tenen.

Een ander deel van de kritiek gaat over de hoeveelheid aandacht, de sfeer waarin de verslaggeving baadt, de sensatiezucht. Sommige media zijn daar heel ver in gegaan, andere waren veel terughoudender. Ook hier is dus enige nuance nodig. Nochtans blijven we waarschuwen: wie over de schreef gaat, moet beseffen dat hij/zij de geloofwaardigheid onderuit haalt van alle andere collega's die wél zorgvuldig en gewetensvol werken, en dat is nog altijd de meerderheid. Op verschillende redacties zijn daarover boeiende discussies ontstaan en we mogen hopen dat iedereen die voorbeelden volgt. Dat kan helpen om ontsporingen in de kiem te smoren. Het is hoog tijd voor een diepgaande zelfreflectie met alle hoofdrolspelers als we willen vermijden dat 'de pers', 'de media' voor de zoveelste keer een gemakkelijke schietschijf vormen. We roepen de VVJ-vertegenwoordigers op de redacties dan ook op om zo'n debat aan te zwengelen. Fatsoen afdwingen kan niemand, maar we rekenen wel op het goede fatsoen van iedereen.

Marc Van de Looverbosch
Voorzitter VVJ

Zaterdag 27 februari 2010

ALGEMENE LEDENVERGADERINGEN VVJ - AVBB

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Aanvang: 10u30

Plaats: Residence Palace, Wetstraat 155 - Brussel

Alle VVJ/AVBB-leden worden van harte uitgenodigd op de jaarlijkse algemene ledenvergaderingen van hun beroepsunie, die plaatsvinden op zaterdag 27 februari in het Internationaal Pers Centrum, Residence Palace in Brussel.

Programma:

- Om 10u30 begint de ledenvergadering van de VVJ
- Vlak daarna vindt de algemene ledenvergadering van de federale AVBB plaats
- We eindigen naar goede gewoonte met een buffet
- Speciale gast dit jaar is Bert Kruismans, bekende conférencier, die ons op de middag met zijn eigenzinnige kijk op ons métier zal confronteren.

De algemene vergaderingen van VVJ en AVBB zijn het jaarlijkse moment waarop uw beroepsunie met haar leden haar activiteiten en financiële situatie overloopt.

Voor alle leden is het tevens een uitgelezen moment om in dialoog te gaan met het bestuur en het secretariaat.

Hoe ver staan we met mediacrisis? Hoe zit dat nu met de vergoedingen in de vorm van auteursrechten? Wat te doen tegen de stijgende druk van justitie op ons werk? En moeten we al dan niet een tandje bijsteken op het deontologische vlak?

Kom over dat alles mee discussiëren op 27 februari, en zorg er op die manier voor dat uw beroepsvereniging op de goede weg blijft.

Met speciale gast: Bert Kruismans

De VVJ-Raad van Bestuur: Marc Van de Looverbosch (voorzitter), Hubert Van Humbeeck (ondervoorzitter), Frans Wauters (secretaris-penningmeester), Luc Standaert (vert. dagbladjournalisten), Danny Vileyn (vert. magazinejournalisten), Linda Dewin (vert. openbare omroep), William Laenen (vert. openbare omroep), Herwin Heyman (vert. regionale omroepen), Farid El Mabrouk (vert. agentschappen), Marc Van Impe (vert. zelfstandige journalisten), Denise Van Den Broeck (vert. zelfstandige journalisten), Bert Van den Broucke (vert. fotojournalisten), Walter Vanderstukken (vert. filmjournalisten), Luc Vanheerentals (vert. afdeling Brussel-Brabant), Marc Goossens (vert. afdeling Oost- en West-Vlaanderen).

Het VVJ-secretariaat: Pol Deltour (nationaal secretaris), Lisbeth Moons en Marleen Sluydts (administratief secretariaat), Ivan Declercq (adviseur).

MEDIARGUS LANCEERT MEDIAGORA, VVJ-LEDEN KRIJGEN GRATIS TOEGANG

Pol Deltour

Op 28 januari lanceert Mediargus een nieuw elektronisch netwerk voor mediaprofessionals, Mediagora. Het opzet is een handig communicatieplatform te creëren tussen journalisten, andere mediaprofessionals en alle mogelijke informatiebronnen. VVJ-leden krijgen gratis toegang.

Het verhaal van Mediagora klinkt natuurlijk bekend in de oren. Wat wordt dit anders dan een extra communicatieplatform waarlangs politici, bedrijven en hun respectievelijke woordvoerders journalisten zullen bestoken met perscommuniqués en uitnodigingen voor persconferenties? Wat wordt het verschil met de *community's* die we intussen zo goed kennen, Facebook bijvoorbeeld of LinkedIn? En wat wordt specifiek de toegevoegde waarde in vergelijking met wat Belga ons al biedt via zijn *PressAgenda* en persberichtenlijst *Media Support*?

Toch, zo maakt Mediargus-directeur Patrick Lacroix zich sterk, zal Mediagora een heel specifieke plaats innemen binnen het Vlaamse medialandschap. "Onze aanpak is gericht en persoonlijk", zegt hij. "Mediagora heeft niet echt regels. Iedere journalist gebruikt het zoals hij of zij wil. We hopen vooral dat het de journalist zal helpen om uniek uit de hoek te komen op basis van een persoonlijke benadering en de eigen keuze die hij maakt uit het rijke aanbod van bronnen. Die één-op-één-relatie met woordvoerders en experts kan leiden tot nog meer variatie in de berichtgeving."

Aan de aanbodzijde mikt Mediagora op bronnen uit de politiek, de overheidsdiensten, het bedrijfsleven, de non-profitsector en de academische wereld. Wordvoerders en andere mediaprofessionals krijgen trouwens de gelegenheid om zich

op Mediagora uitgebreid voor te stellen, via een eigen profielpagina waarop ze achtergrondinformatie, foto's en logo's maar ook e-letters, vorige perscommuniqués en archiefknipsels kunnen posten.

Vitrine

Overigens krijgen ook journalisten die profielmogelijkheid. Zij kunnen op Mediagora uitpakken met een eigen *showcase*, die toont wat ze in hun mars hebben. Zeker voor freelance-journalisten gaat het om een interessante mogelijkheid: in de vitrine van Mediagora kunnen zij een uitgebreide portfolio installeren waarmee ze direct een keur van mogelijke opdrachtgevers bereiken.

Mediagora zal daarnaast ook een eigen blogomgeving bevatten. Alle gepubliceerde materiaal in dat verband komt terecht in het archief van Mediargus onder de rubrieksnaam *blogs Vlaamse opiniepers*.

Directeur Lacroix mikt voor Mediagora op een 10.000 leden. "Dat is althans het potentieel in Vlaanderen", schat hij.

VVJ-leden krijgen gratis toegang tot het nieuwe forum. Daarmee sparen ze de normale jaarlijkse gebruiksvergoeding van 50 euro uit. Alle VVJ-leden zullen over afzienbare tijd van Mediargus een gebruikersnaam en paswoord ontvangen met de nodige tekst en uitleg erbij.

VERBETERD MEDIARGUS AAN VOORKEURTARIEF VOOR VVJ-LEDEN

Mediargus is onlangs verrijkt met twee nieuwe functies: WebTracker en MediaDocs. Zeker even goed nieuws is dat alle VVJ-leden die niet via een uitgever gratis op Mediargus kunnen, aan een voorkeurtarief van 1/3 van de prijs full service kunnen krijgen.

Mediargus omvat momenteel alle Vlaamse kranten, de krantenwebsites en de magazines van Roularta. Grote afwezigen blijven dus de VRT en (althans voorlopig) Sanoma. De archieven van de wel opgenomen publicaties gaan intussen meer dan tien jaar terug in de tijd. Publicaties van de dag zelf zijn beschikbaar vanaf 7 uur 's ochtends.

De nieuwe functie WebTracker laat toe om alle mogelijke nieuwsfeeds op te volgen via Mediargus. Een journalist kan daardoor nieuws – van regionaal tot internationaal, van gespecialiseerde websites tot blogs – naar eigen goeddunken selecteren en filteren.

Daarnaast is er de optie MediaDocs, die het mogelijk maakt een stukje van de server van Mediargus te reserveren voor eigen gebruik. Een journalist kan er persoonlijke documenten bewaren en ze desgewenst delen met anderen.

En dan wordt er door directeur Patrick Lacroix en de zijnen ook nog aan een andere nieuwigheid gewerkt: een plagiaatchecker. Die moet het auteurs mogelijk maken om via de digitale snelweg piraterij op hun publicaties op te sporen.

Traditioneel kunnen journalisten verbonden aan een me-

diahuis dat partner is van Mediargus, via die uitgever gratis gebruik maken van alle Mediargusservice. Dat geldt sowieso voor journalisten in vaste loondienst, en ook al voor vele freelancers.

Voor de VVJ-leden die nog geen toegang hebben tot de databank, wil directeur Lacroix een aanvullende inspanning doen. Wanneer zij van een uitgever (die wel Mediarguspartner moet zijn) een akkoord krijgen, kunnen ook zij dan kosteloos op de mediadatabank.

Voor wie dit niet pakt en lid is van de VVJ, biedt Mediargus een voordeeltarief aan van een derde van de normale prijs, of een korting van 66 procent. Het gebruiksrecht voor de volledige databank komt dan neer op 1.500 euro per jaar of 125 euro per maand. Daar komt wel nog 6 procent BTW bij. "Onze bedoeling hiermee is niet om extra omzet te creëren", aldus Lacroix. "Wel om journalisten zoveel mogelijk bij onze werking te betrekken."

Met de VVJ kwam Mediargus tot slot overeen dat het magazine *De Journalist* op de mediadatabank zal worden gepubliceerd. Het blad zal dan ook via de gesofisticeerde zoekfunctie van Mediargus uitgebreid kunnen worden geconsulteerd.

HUMO VINDT DEKKING BIJ WOESTIJNVIS

Luc Vanheerentals

Humo wordt ondergebracht in een nieuwe vennootschap, die voor 51 procent in handen is van Sanoma en voor 49 procent van De Vijver, het moederbedrijf van productiehuis Woestijnvis. Bij Humo wordt de reorganisatie als een bevrijding gezien.

Volgens de afspraak met Sanoma zal Woestijnvis het redactionele en commerciële beleid van *Humo* gaan bepalen. Allen die binnen Sanoma voor *Humo* werken, worden vanaf 1 april met behoud van loon- en arbeidsvoorwaarden ondergebracht in de nieuwe vennootschap. De redactie, de layout, de websitedienst en de promo- en marketingafdeling – samen goed voor zowat 40 personen – verhuizen van Diegem naar Vilvoorde. Het drukken en distribueren van het magazine worden verder door Sanoma gedaan.

Woestijnvis plaatst Sam De Graeve, eindredacteur van de populaire tv-quiz *De Slimste Mens*, als co-hoofdredacteur naast Jörgen Oosterwaal. Oosterwaal ziet geen problemen in die komst. "Het is de bedoeling dat *Humo* met De Graeve terug een gezicht krijgt zoals ten tijde van Guy Mortier", zegt hij. "Ik heb dat in het verleden nooit willen doen. Verder zullen we zeker gebruik maken van Sams ervaring met televisie en bekend Vlaanderen."

Mogelijk verhuizen straks ook een deel van de documentatie-

dienst en van de TV-pool van Sanoma mee naar Woestijnvis, maar daarover is nog niets definitief beslist. De documentatiedienst zou dan uit drie personen bestaan en de TV-pool uit vijf.

Humo-hoofdredacteur Jörgen Oosterwaal is alvast zeer enthousiast. Hij was het die op 26 maart vorig jaar – kort voor Aimé Van Hecke een drastische sanering bij Sanoma aankondigde – contact opnam met Wouter Vandenhoute van Woestijnvis. "Ons slechte huwelijk met het almaar meer betuttelende Sanoma is nu voorbij", aldus Oosterwaal. "We komen terecht in een relatief klein en creatief bedrijf van gelijkgestemden. Heel wat mensen van Woestijnvis hebben trouwens nog voor ons gewerkt of werken nog steeds voor beide media. Na de *struggle* van de afgelopen jaren ervaren we dit als een bevrijding."

Oosterwaal heeft er alle vertrouwen in dat Woestijnvis al het nodige zal doen om de komende jaren van *Humo* een succesverhaal te maken. "Dat Woestijnvis het anders aanpakt, blijkt al meteen uit het feit dat we er een voltijdse journalist bij krijgen. In 2009 hebben we bij Sanoma nog maandenlang strijd moeten voeren tegen de bezuinigingsoperatie die ons twee journalisten heeft gekost. De bijna continue conflicten met Sanoma hebben jarenlang kwalitatief gewogen op de redactie. Dat Sanoma een aandeel van 51 procent behoudt in de nieuwe vennootschap, betekent overigens enkel dat het zijn invloed kan laten gelden in de raad van bestuur bij de bespreking van strategische langetermijnzaken."

Wat de verhouding met Woestijnvis betreft beklemtoonde Wouter Vandenhoute intussen dat de onafhankelijkheid van *Humo* op redactioneel vlak volledig gewaarborgd blijft. "Die onafhankelijkheid zal nog eens extra gewaarborgd worden door een redactiestatuut", aldus de *Humo*-redactie zelf in een mededeling. Met Sanoma werd zo'n redactiestatuut nooit ondertekend.

Sanoma

Hoe zit het intussen met de rest van Sanoma, waar nog altijd een collectief ontslag van 76 personeelsleden moet afgewikkeld worden? Staking van het personeel gedurende vier dagen in november leverde alvast op dat het aantal gedwongen ontslagen kon worden beperkt, ook al bleef het totale jobverlies hetzelfde. Doordat er meer werknemers dan verwacht gingen op het aanbod van een vrijwillige vertrekpremie, zijn er momenteel slechts acht werknemers meer voor wie nog geen oplossing gevonden is. Zij komen gedurende 12 maanden terecht in een tewerkstellingscel die hen begeleidt naar een andere job binnen of buiten het bedrijf.

De andere vertrekkers gingen op brugpensioen, waren einde contract of verlieten al eerder vrijwillig het bedrijf. "Ik verwacht dat eerstdaags de CAO over deze herstructurering kan getekend worden", aldus Chantal Cuypers, BBTK-déléguee. Het akkoord stipuleert overigens ook nog dat onafhankelijke experts een bedrijfsaudit zullen uitvoeren met het doel het sociale klimaat binnen Sanoma te verbeteren.

Creatie? Innovatie?
Ambitie?

In het kader van haar geactualiseerde structuur verzorgt de Dienst Communicatie de communicatie op organisatiebreed niveau, werkt zij nauw samen met andere entiteiten van de universiteit en biedt zij als expertisecentrum ondersteuning aan de Groepen, Faculteiten, Departementen, Onderzoekseenheden en Diensten, dit alles in lijn met de strategie van de K.U.Leuven. De dienst zorgt ervoor dat de K.U.Leuven duidelijk wordt gepositioneerd en versterkt op lokaal, Europees en internationaal niveau. Om de Dienst Communicatie aan te sturen, zoeken wij een

DIRECTEUR COMMUNICATIE VBE201001

Als directeur communicatie staat u in voor het uittekenen van een strategisch plan in overeenstemming met de missie en opdracht van de Dienst Communicatie. U vertaalt de uitgewerkte strategie naar een operationeel programma, dat u vervolgens implementeert met oog voor prioriteiten en tijdslijnen. U leidt de Dienst Communicatie en haar 3 pijlers: Nieuws, Positionering en Evenementen. U stuurt hierbij het managementteam met de verantwoordelijken van deze 3 pijlers aan, en in samenwerking met hen een team van een 25-tal medewerkers.

Meer info over al onze vacatures en online solliciteren:

www.kuleuven.be/vacatures

Ontdek jezelf. Begin bij je job.

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT
LEUVEN

www.kuleuven.be/vacatures

K.U.Leuven voert een gelijkheids- en diversiteitsbeleid.

KNACK MOCHT KRITISCH ZIJN VOOR SLANGEN

Pol Deltour

Dirk Draulans en Rik Van Cauwelaert van *Knack* hadden wel degelijk het recht om communicatiegoeroe en VLD-topmedewerker Noel Slangen kritisch op de vingers te kijken toen hij overheidscontracten binnenreef. Dat heeft de rechtbank van Hasselt beslist.

Slangen nam het niet dat *Knack* in 2002 en in 2007 kritische artikelen publiceerde over belangenvermenging en dubieuze overheidsbestellingen voor zijn communicatiebedrijf. Journalist Dirk Draulans baseerde zich daarvoor nochtans op een strafrechtelijk dossier, een zaak bij de Raad van State en vele parlementaire tussenkomsten. Begin 2004 werd Slangen overigens correctioneel veroordeeld voor valsheid in geschrifte, maar door verjaring kwam hij een jaar later voor die feiten alsnog met een vrijspraak weg.

Spindoctor Slangen vorderde liefst 1,5 miljoen euro schadevergoeding van de journalisten. Maar volgens de rechtbank van Hasselt hadden die wel degelijk het recht om "kritische vragen te stellen en bedenkingen te maken en het publiek hierover in te lichten". "In een democratische staat is het van groot belang dat de pers vrij en kritisch controle kan uitoefenen op de daden van degenen die een deel van de macht dragen. In de betreffende artikels heeft het weekblad *Knack*

deze functie als waakhond in een democratische rechtsstaat vervuld en geenszins het recht op goede naam en faam van eiser ten onrechte aangetast."

De rechtbank geeft *Knack* wel een symbolische tik op de vingers omdat het in de berichtgeving uit 2007 ook citeerde uit het strafdossier tegen Slangen. Terwijl het dat dossier enkel had mogen aanwenden in het kader van het proces rond de schadeclaim. Het artikel uit 2007 was er veeleer op gericht om Slangen "aan te pakken" nadat hij een schadeclaim tegen de journalisten had ingediend, aldus het vonnis. Toch kennen de rechters Slangen hiervoor nog geen schadevergoeding toe, omdat ze menen dat de communicatie-expert noch commerciële noch morele schade bewijst.

Slangen verwijt zijn advocaten nu dat ze in hun vordering in ondergeschikte orde geen symbolische euro schadevergoeding hebben opgenomen. Een euvel dat hij in hoger beroep denkt te kunnen rechtzetten.

SCHEEF BEKEKEN

"Enkele journalisten hebben het al eens aangedurfd om voorzichtig te polsen naar die oude tip in de zaak-Van Uytsel die ook al over Ronald Janssen ging. We mogen het niet vragen. Wie de vraag stelt, is een made. Een ziekelijke sensatiezoeker en een verstoorder van de sereniteit van het lopende strafonderzoek. (...) Laat de procureurs nu asjeblijft ophouden de media te dicteren wat we wel of niet mogen doen."

Douglas De Coninck in *De Morgen* van 16 januari 2010

"De kritiek op [de berichtgeving over Roland J.] in *Het Laatste Nieuws* is meer dan terecht, maar ze klinkt bijzonder hol uit de mond van collega-journalisten. De berichtgeving in andere kranten en op televisie moest in voyeurisme nauwelijks onderdoen. (...) Misschien moeten we op zoek naar andere, nieuwe media die los staan van commerciële belangen. Indymedia? Pala? Zegt het u iets? Binnenkort hoort u er meer van."

Peter Heirman in *Visie*, blad van het ACW, van 15 januari 2010

"Het klopt niet dat Roularta zijn freelancejournalisten te weinig betaalt. Wij hebben een andere aanpak. Wij geven onze freelancers regelmatig werk. Dat is belangrijker dan twee of drie keer per jaar een artikel te verkopen voor veel geld. Als je regelmatig kan werken, is dat een veel betere bron van inkomsten. De prijs die we betalen hangt bovendien af van artikel tot artikel. Sommige stukken vragen nu eenmaal meer voorbereiding dan andere."

Rik De Nolf, ceo Roularta, in *Scoop*, magazine van de opleiding Journalistiek aan de Arteveldehogeschool, editie januari 2010

"Op de duur kennen de mensen je zo goed dat ze aan de deur komen bellen als er iets gebeurt."

Paul Van Roy, 78-jarige correspondent voor de gemeente Niel, in *Gazet van Antwerpen* van 26 december 2009

"Wie vandaag pleit voor een complete exodus van de literatuurkritiek uit de drukpers, waar honderdduizenden lezers circuleren, richting nieuwerwetse internetmedia, waar hoop en al enkele honderden geïnteresseerden opduiken (en vaak steeds dezelfde), trekt zich opnieuw terug tussen de muren van een salon waar gelijkgezinden elkaar plachten te treffen. De *community's* van literaire internetfora lijken met andere woorden verdacht veel op de elitaire aristocratisch-burgerlijke koffiehuizen van eertijds."

Frank Hellemans over literatuurkritiek in *Knack* van 13 januari 2010

"Ik begrijp wel dat Jelle Van Riet het niet prettig vindt dat die naaktfoto van haar in *De slimste mens* is getoond. Maar haar reactie is compleet *over the top*, ik begrijp niet waarom ze zo kwaad is op de populaire pers die hier verslag over uitbrengt. Jelle had beter het hele boeltje genegeerd, nu blijft de heisa duren."

Peter Vandermeersch, hoofdredacteur *De Standaard-Het Nieuwsblad*, in *Story* van 22 januari 2010

INBEV KAN GEEN BEROEP DOEN OP JOURNALISTEN OM LEK TE DICHTEN

Dirk Voorhoof

Hoogleraar universiteiten Gent en Kopenhagen

Het Europees Mensenrechtenhof fluit de rechtscolleges terug die eerder aan enkele Britse kranten en Reuters bevel oplegden om gelekte documenten aan Interbrew (het huidige InBev) mede te delen. De documenten hielden verband met een mogelijke overname van de Zuid-Afrikaanse biergroep SAB. Het Europees Hof vindt dat het publieke belang dat gemoeid is met de bescherming van het journalistiek bronnengeheim, voorgaat op het belang van Interbrew om intern de lekkende medewerker op het spoor te komen.

Zowat tien jaar geleden gaf de Leuvense biergroep Interbrew (ondertussen Anheuser-Busch InBev) opdracht aan de investeringsbank Goldman Sachs (GS) om een mogelijke overname te onderzoeken van South African Breweries (SAB). GS leverde daarover een rapport, dat vertrouwelijk werd overgemaakt aan de afdeling Fusies & Overnames van Interbrew. Nauwelijks een week later stuurde een onbekende persoon (X) een kopie van het rapport door naar *The Financial Times*, *The Guardian*, *The Times* en het nieuwsagentschap Reuters. Ook *The Independent* berichtte over de zaak. Het nieuws van de overnamestrategie van Interbrew lekte zo voortijdig uit in de pers, met onmiddellijke gevolgen voor de beursnotering van beide bedrijven: Interbrew ging achteruit, terwijl rond SAB druk werd gespeculeerd, met een stijging van de beurskoers tot gevolg.

In een eerste reactie liet Interbrew weten geen concrete overnameplannen te hebben. Kort daarop werd in een perscommuniqué gemeld dat onderdelen van het gelekte rapport vervalst waren, met name de prijs van het overnameaanbod en de timing. Interbrew gaf opdracht aan een veiligheids- en risico-expert om de oorsprong van het lek te onderzoeken, maar dat leverde geen resultaat op. Prompt diende Interbrew bij een Brusselse onderzoeksrechter klacht met burgerlijke partijstelling in tegen onbekenden. Tegelijk leidde Interbrew ook in Londen bij de High Court een geding in om X op het spoor te komen.

Vervalst?

Die rechtbank legde de vier kranten en Reuters op het aan hen gelekte rapport mede te delen aan de raadsman van Interbrew. Volgens de Londense rechtbank rechtvaardigde een publiek belang, met name het verzekeren van de integriteit van de aandelenmarkt, wel degelijk het bevel tot mededeling van het gevraagde document. Het hof van beroep bevestigde korte tijd later de beschikking, en beklemtoonde daarbij dat het doorgespeelde document klaarblijkelijk deels vervalst was door een persoon die handelde met kwaad opzet. De conclusie van het hof was dat *"the public interest in protecting the source of such a leak is (...) not sufficient to withstand the countervailing public interest in letting Interbrew seek justice in courts against the source"*.

Het hoger beroep, toen nog bij het House of Lords (nu Supreme Court), werd afgewezen. De vier kranten en Reuters bleven overigens weigeren om zich te schikken naar het rechterlijk bevel, zich beroepend op het journalistiek bronnengeheim.

In Straatsburg voerden de vier kranten en Reuters de

schending aan van het journalistiek bronnengeheim zoals beschermd door artikel 10 EVRM. Helemaal in de lijn van eerdere rechtspraak benadrukt het Hof nu het cruciaal belang voor de persvrijheid dat gemoeid is met de bescherming van journalistieke bronnen. Volgens het EHRM heeft een bevel tot bekendmaking van een bron niet enkel nadelige gevolgen voor de bron zelf wiens identiteit onthuld wordt. Het mededelen van een journalistieke bron aan justitie of politie berokkent eveneens onmiskenbare reputatieschade voor de krant in kwestie, zowel bij potentiële bronnen als bij het lezerspubliek dat immers recht heeft op informatie afkomstig van anonieme bronnen.

Het Hof erkent dat rekening kan worden gehouden met het feit dat een document vervalst is, of dat de bron te kwader trouw handelde. Maar tegelijk wordt benadrukt dat deze omstandigheden slechts echt kunnen doorwegen als het onomstootbaar vaststaat dat de informatie niet authentiek is en de bron met kwaad opzet handelde. Het gedrag van de bron zelf kan geen doorslaggevende factor zijn om het recht op bronbescherming in een concrete zaak af te wijzen.

Perslekken cruciaal

Het EHRM herhaalt dat een journalist slecht verplicht kan worden om een vertrouwelijke bron te onthullen in geval van een zwaarwegend publiek belang, een *'overriding requirement in the public interest'*. Het argument van Interbrew dat het lek moet kunnen opgespoord worden om in de toekomst lekken te kunnen voorkomen, overtuigt de rechters niet.

Finaal én unaniem is het Hof van oordeel dat het belang van Interbrew niet opweegt tegen het publieke belang dat gemoeid is met de bescherming van het journalistiek bronnengeheim. Het rechterlijk bevel om het document mede te delen en zo de oorsprong en eventueel de identiteit van het lek op het spoor te komen, is dus een niet-gerechtigde inmenging in de persvrijheid, een schending dus van artikel 10 EVRM.

De Britse kranten en Reuters die weigerden de gezochte documenten op te leveren, zien hun standpunt dan ook ondersteund door de zeven rechters van de vierde sectie van het Europees Mensenrechtenhof. Ook al blijft het opvallend dat het Hof er zelf bijna zeven jaar voor nodig had om dit arrest op te leveren...

Hof Mensenrechten, 15 december 2009, Financial Times Ltd. e.a. t. Verenigd Koninkrijk, nr. 821/03, www.echr.coe.int

DE PASSIE VOOR NIEUWE MEDIA VAN ROLAND LEGRAND (DE TIJD)

Jan Backx

De eerste keer dat ik de benige en rijzige Roland Legrand (50) aan het werk zag, was toen hij als zwarte gordel in onze karateclub een opwarmings sessie ten beste gaf. Dat geschiedde in het tempo van de Amerikaanse GI's. Een heel ernstig kijkend man, met bril, die in de club veel respect geniet, "want elders traint hij ook nog jiu-jitsu."

Eens de kimono opgeborgen, verdient Roland Legrand zijn brood als manager Nieuwe Media bij de zakenkranten *De Tijd* en *L'Echo*. Qua passie is dat voor hem allerminst een trapje naar beneden. Want Roland is ronduit begeistert door de wonderen die nieuwe technieken momenteel aan de journalisten bieden. Een gesprek met een evangelist van het internet.

In zijn curriculum valt meteen op dat Roland zowel economie als filosofie heeft gestudeerd. "Ik kom als enig kind uit een onderwijzersgezin", vertelt hij. "Mijn jeugd bracht ik door in Schelle, waar mijn intussen negentigjarige vader les gaf. Later ging ik aan de toenmalige UFSIA toegepaste economie studeren. De ethische en antropologische vakken boeiden mij bijzonder, ik snoof er Freud op. Na het behalen van dat diploma trok ik naar Leuven om er voluit filosofie te studeren. Het toetsen van economische modellen aan de filosofie gaf me stof te over. Ik geraakte in de ban van Franse filosofen als Foucault en de structuralisten. Na mijn studies aan UFSIA en KUL stond ik drie maanden voor het bord in een Antwerps provinciaal instituut, ter vervanging van een juf die ging bevallen. Toen gaf een prof me een tip: *bij Belga zoeken ze een economie-redacteur*. Zo kwam ik in 1986 in de journalistiek terecht. Wat een verschil met de bureaucratische formuliertjes-rompslomp in het onderwijs!"

Roland vond met enige moeite de pedalen. "Het besef dat ik op de juiste plek zat, kwam er pas die fatale avond van het kapseizen van de Herald of Free Enterprise. Ik stond net op het punt naar huis te gaan. De uren die volgden zat ik vastgenageld aan de telefoon. In het grote raderwerk van de berichtgeving moest ik de ziekenhuizen contacteren. Ik moest toen een grote gêne overwinnen, want ik wou niemand van zijn levensreddende werk houden."

Geleidelijk aan kon Roland zich bij Belga op de pure economische berichtgeving toeleggen. De saga van Carlo de Benedetti, die toesloeg in het stoffig kot van de Generale Maatschappij. "Plots werd de economieredactie bij alle media opgewaardeerd", herinnert Legrand zich. "En ik moest bij Belga een coördinatorenrol beginnen vervullen. Mijn mentors op de redactie stelden zich aimabel op. Ik hoor het Wout Pittoors nog zeggen: *Ach jongen, wij zijn al zoveel weg geweest, gaat gij maar naar Rusland*. Ik zag veel van de wereld: Japan, Korea, de Filipijnen, Thailand, Nepal, het Midden-Oosten... Vaak in het zog van prinselijke missies. Ik was graag bij Belga, hield van de verplichting om snel en precies te werken, zat in de ondernemingsraad. Maar om écht journalistiek je ding te

kunnen doen ontbrak er nog iets... dichterbij je lezers staan. Ik keek op naar confraters als Paul Huybrechts."

Het breekpunt met Belga kwam er halverwege de jaren '90, toen het world wide web opdook. Legrand: "Ik was daar zachtjes gezegd nogal opgewonden over. Belga meende dat zijn klanten en aandeelhouders daar anders tegenaan keken, en daarom koos ik in de zomer van 1998 voor een overstap naar de toenmalige *Financieel Economische Tijd*."

Hij heeft het zich niet berouwd. Een poosje stond hij weer les te geven aan de Tijd Academie, met Pim Van Dijk beleefde hij de joint venture met het Nederlandse *Betten Beursmedia News*, en onder leiding van Frederik Delaplace maakte hij de uitbouw van de *integrated newsroom* mee, eenmaal *De Tijd-L'Echo* in handen was gekomen van Mediafin (De Persgroep-Rossel). "Vanaf 7 uur 's ochtends werken we aan een site, die zowat 160.000 bezoekers per dag telt, met een piek omstreeks 11 uur. Iedere middag zetten we een chat-sessie op van een dik halfuurtje. Mensen kunnen vragen intikken en krijgen snel een reactie. Soms nodigen we een expert uit om een bepaald thema uit te spitten. Noem het een elektronisch café waar je kunt binnenwippen. Belangrijk is wel dat er een goede cafébaas aan de knoppen zit. En de mediabazen beseffen dat gelukkig wel." Om zijn woorden kracht bij te zetten tovert Roland zijn iPhone tevoorschijn en geeft hij ons een demonstratie. En straks, als de 'tablet' er is, moet het allemaal nog mooier worden...

Roland Legrand: 'Friese ruiters tegen burgerjournalistiek zijn niet nodig.'

De verkrampde angst van het traditionele journalistengild voor de nieuwe media vind Legrand overtrokken. "Mijn vrouw Liesbeth studeert momenteel fotografie aan de academie. Ik heb eens over haar schouder meegekeken en vastgesteld hoe een echt goede foto nog altijd puur vakwerk blijft. Dat levert nog altijd schitterende resultaten op bij diepgravende interviews bijvoorbeeld. Maar een simpel kiekje *van onze verslaggever ter plaatse* kan toch iedereen maken, zonder dat daar moord en brand over moet worden geschreeuwd. En tegen burgerjournalistiek moet je evenmin friese ruiters opstellen. Wat dan als de niet-journalist op die blog wel professor in de economie is bijvoorbeeld?"

Enkele keren per jaar gaat Roland spreken voor ULB-studenten. "Vaak hebben ze nog heel romantische ideeën over journalistiek. Ze reageren telkens nogal onthutst als ik hen uitleg dat ze door de voortrollende technische ontwikkelingen de kans krijgen om zowel journalist als ondernemer te worden. Niemand van ons kan van zijn spaarcenten een rotatiepers bekostigen, maar wie zijn journalistieke ding wil doen kan voor peanuts wel een eigen blog beginnen."

Intussen, op het moment dat dit blad verschijnt, zit Legrand alweer in Moskou. Daar trok hij met een ngo naartoe om een cursus te geven over onafhankelijke media. Judoka Vladimir Poetin is gewaarschuwd.

<http://www.mixedrealities.com/>

NIEUWE MEDIA, NIEUWE JOURNALISTEN

De ontwikkeling van nieuwe technologie heeft van elk individu een potentiële journalist gemaakt. Vele duizenden burgers zijn buiten de klassieke media 'nieuws' beginnen produceren, via al dan niet geraadpleegde blogs. Zijn dat nu allemaal ook 'journalisten' geworden? Mét perskaart?

Pol Deltour

Eigenlijk is de goede vraag niet wie 'journalist' is of kan zijn. 'Journalist' kan immers iederéén zijn. De term houdt gewoon in dat men zich op de een of andere wijze bezighoudt met het verslaan van nieuws voor een publiek. Journalistiek = actualiteitsverslaggeving van dingen die gebeuren, met desgevallend een scheut duiding en opinie erbij.

De term stamt uit de premoderne tijd dat er nog dagelijks (*journalier*) aan actualiteitsverslaggeving werd gedaan. Een beetje ironisch is het wel dat net de nieuwe media, die zweren bij instantnieuws en zich aan geen enkele frequentie - laat staan een dagelijkse - willen binden, nu zo graag uitpakken met het lichtelijk archaische predikaat.

Hoe dan ook: op het bedrijven van journalistiek staat geen enkele rem. Dat is al van in het prille begin plechtig gedeclareerd door zowel politieke als gerechtelijke instanties in het land. Telkens was de overweging dat de persvrijheid uiteindelijk iedereen toebehoort. In een ruk door kan iedereen zich ook vrijuit 'journalist' noemen, zo staat in arresten van onder meer de Raad van State en het Grondwettelijk Hof. Niemand - ook geen beroepsgroep - komt het toe om zich de term 'journalist' als titel toe te eigenen.

Een student die zich profileert als 'journalist' van het schoolblad? Kan. De woordvoerder van een bedrijf of politieke partij die zichzelf 'hoofdredacteur' van het bedrijfs- of partijmagazine noemt? Kan even goed. Een blogger die het internet opgaat als 'journalist' met 'nieuws'? Ook daar is geen enkel formeel bezwaar tegen mogelijk.

Dat zal niet bij iedereen in goede aarde vallen. Bij voorbeeld niet bij mensen die journalistiek hebben gestudeerd of in de journalistiek hun brood moeten verdienen. Maar het is wel zo. De persvrijheid, zo willen het de Belgische wet en gewoonte, behoort iedereen toe.

De vraag is dus niet wie allemaal journalist kan zijn, de vraag is wel of alle journalisten dan maar gelijk aanspraak kunnen maken op een perszitje in het parlement of op een voetbaltribune? Moeten alle journalisten - van Siegfried Bracke tot de kleinste blogger - een evenwaardig beroep kunnen doen op het journalistieke bronnengeheim dat de wet bepaalt? En kunnen ook redacteurs van de site *Clint.be* het voorrecht claimen door een jury te worden berecht wanneer ze worden aangeklaagd voor laster of eerroof?

De vraag is met andere woorden: kunnen alle journalisten in dezelfde mate aanspraak maken op gelijke faciliteiten die hen het werk makkelijker maken? De digitalisering en de bijhorende opkomst van nieuwe media en bloggende burgerjournalisten hebben die kwestie een stuk prangender gemaakt. Op meer en meer persconferenties en perstribunes rollen verslaggevers - klassieke en postmoderne - over elkaar heen. Niet enkel bloggers trouwens, maar tegenwoordig ook meer en meer *twitteraars*. Met 21.703 zijn ze in Vlaanderen alleen al, zo leert een telling van de onafhankelijke blog *blogoloog.be* begin 2010.

Perskaart

In België bestaat sinds 1963 een vrij uniek wettelijk systeem om journalisten van elkaar te onderscheiden. De kern ervan is dat journalisten die voor algemene nieuwsmedia werken en dat op professionele wijze doen, een officieel statuut kunnen krijgen waaraan welbepaalde werkfaciliteiten vasthangen. Dat statuut van 'beroepsjournalist' is momenteel weggelegd voor om en bij de 4.500 journalisten, van wie de zeer ruime helft voor Vlaamse media werkt. De titel 'beroepsjournalist' is in tegenstelling tot de term 'journalist' wél een wettelijk beschermd begrip, te vergelijken met dat van 'advocaat' of 'dokter in de geneeskunde'. Van de faciliteiten van beroepsjournalisten springt de officiële perskaart het meest in het oog. Traditioneel doet die toch wel wat deuren opengaan voor de houder ervan.

Toch wordt het statuut voor de duidelijkheid niet door de overheid toegekend aan de individuele journalist. Hij of zij krijgt het wel (of als men niet aan de voorwaarden voldoet: niet) van een onafhankelijke Erkenningscommissie, die uitsluitend figuren uit de mediasector zelf omvat. Een mooi geval van zelfregulering dus. En met een automatische overheidserkenning erbovenop. Buitenlandse journalisten benijden ons ervoor, en ze hebben gelijk.

Het is niet omdat de wet op de erkenning van beroepsjournalisten uit de zestiger jaren dateert dat 'nieuwe media' buiten haar reikwijdte zouden vallen. De Erkenningscommissie heeft van meet aan ook online journalisten erkend als ze aan de voorwaarde van professionaal werken voor een algemeen nieuwsmedium voldoen. "Bij het invullen van het begrip 'medium' moet rekening worden gehouden met de technische evolutie", is beslist. "Zo komen ook nieuwssites op het internet - althans wanneer ze algemene berichtgeving verstrekken aan een algemeen publiek - in aanmerking." Het verklaart waarom intussen tien jaar geleden plotseling ook journalisten van *Planetinternet* en *Café belge* werden erkend als beroepsjournalist (twee projecten die zoals bekend intussen digitale geschiedenis vormen). En waarom een beroepsjournalist vandaag even goed voor *derelectie.be* en *hln.be* kan werken als voor *Het journaal* en *Het Laatste Nieuws*.

Professionaliteit

Voor nieuwe media en journalisten knelt het schoentje echter elders. Want wie garandeert dat al die informatieve sites, nieuwsblogs en twitteraccounts echt ook authentieke nieuwsmedia zijn? Die vraag stelde zich vroeger ook al, in het klassieke printmediatijdperk, en de Erkenningscommissie had ze toen ook al beantwoord. Het resultaat is dat diverse media van het erkenningsbeleid worden uitgesloten: media van openbare instellingen; interne, ledengebonden media van partijen, verenigingen, bedrijven en andere organisaties; en media "waarvan het informatieve aspect slechts als dek-

Waarheen met de journalistiek? (6)

mantel dient voor een andere activiteit". Verder worden ook media die voor de helft of meer uit reclame bestaan niet als 'nieuwsmedium' aangerekend.

Alles bijeen sluit dat toch al een hele hoop van de naar schatting 20.000 actieve blogs in Vlaanderen uit. Het is ook de reden waarom de VVJ, die voorafgaand aan de Erkenningscommissie al stagiair-beroepsjournalisten kan aanvaarden, op zeker ogenblik weigerde om medewerkers van www.zattevrienden.be een statuut toe te kennen. Met name de link met een bepaalde seksbusiness was er iets te duidelijk om te negeren.

Maar nog een andere erkenningsvoorwaarde zorgt voor een stevige schifting onder journalisten in het digitale tijdperk. Die is dat ook de journalist zelf professioneel met de zaken bezig moet zijn. Concreet wordt van hem verwacht dat journalistiek zijn hoofdberoep vormt, én dat hij – teneinde zijn onafhankelijkheid te vrijwaren – geen commerciële nevenactiviteiten ontplooit. De Erkenningscommissie legt de lat voor het vereiste inkomen klassiek op het wettelijke minimummaandloon, of momenteel zowat 1.400 euro bruto per maand.

Het lijkt geen twijfel dat zowat alle (nieuws)bloggers hier struikelen. Althans in Vlaanderen is er nog geen haalbaar businessmodel gevonden voor nieuwsblogs buiten de traditionele media. Zelfs een bijzonder verdienstelijke blog als *LVB.net* – van webpionier en vrijdenker Luc Van Braekel – haalt te weinig omzet om er een journalist van te laten 'leven'. Dat leert Van Braekel ons althans zelf, door op zijn blog inzage te geven van de inkomsten die hij realiseert. Die komen uitsluitend van reclame, en klommen van € 1.500 in 2005 wel tot € 7.800 in 2008, maar voldoende voor het officiële statuut van beroepsjournalist is dat dus nog altijd niet.

Klopt het dan toch dat een blog pas rendabel wordt wanneer er een slim reclamepaneel van wordt gemaakt? Hoe dan ook blijft de vaststelling reëel: onder zuivere internetjournalisten treffen we tot nader order nauwelijks professionelen aan; zowat de enige uitzonderingen betreffen *Indymedia.be* en *Kerknet Vlaanderen*. Beroepsjournalisten treffen we daarentegen wel aan – en meer en meer – bij internetjournalisten die werken in multimedialuizen. Laat dat nu net de klassieke medialuizen zijn.

Waarborg voor kwaliteit

Conclusie: het bestaande wettelijke erkenningsstelsel laat toe een onderscheid te blijven maken tussen 4.500 'beroepsjournalisten' en (ruwe schatting) 20.000 bloggers die op zeker ogenblik ook binnen willen op een persconferentie van de premier. Of op de perstribune van het Koning Boudewijnstadion. Of aan de eindmeet van de Ronde van Vlaanderen.

Het is al te makkelijk om die selectie als 'korporatistisch' af te doen. Ongetwijfeld komt ze de beroepsgroep van professionele journalisten ten goede, maar langs die weg krijgt ook het brede publiek garanties op een goede nieuwsbediening. Voorwaarde voor een erkenning als beroepsjournalist blijft nu eenmaal dat men professioneel voor een algemeen nieuwsmedium werkt. En door de Erkenningscommissie wordt daar stevig de hand aan gehouden.

Overigens is hiermee nog niets gezegd over een faciliteit zoals het sinds 2005 wettelijk gewaarborgde bronnengeheim van de journalist. Niemand minder dan het Grondwettelijk Hof zei hierover dat het aan alle 'journalisten' toekomt, dus aan iedereen die nieuws verslaat voor een publiek, en dus ook aan nieuwsbloggers.

Ook het journalistieke voorrecht om bij vermeende laster of eeroof door een assisenjury te worden berecht, valt aan méér journalisten toe dan enkel erkende beroepsjournalisten. Daarop wijzen althans diverse gerechtelijke uitspraken. Het voordeel is aanzienlijk: men vermijdt een proces voor een correctionele rechter, en vaak vermijdt men sowieso een proces omdat justitie de confrontatie met een assisenjury over een perszaak liefst uit de weg gaat.

Maar een extra bescherming tegen opsporingspraktijken van de inlichtingendiensten krijgen bloggers dan weer niet. Volgens een nagelnieuwe wet kunnen enkel erkende beroepsjournalisten erop rekenen dat ze slechts in hoogste nood door spionnen zullen worden gesurveilleerd. Dat wil zeggen: slechts wanneer ze hoogstpersoonlijk van staatsbedreigende activiteiten worden verdacht. Zo ver gaat de gelijkstelling tussen 'oude' en 'nieuwe' journalisten dus weer niet.

INTERNET DOET OOK GESPECIALISEERD NIEUWS EXPLODEREN

De informatie-explosie die met de digitale revolutie gepaard ging, heeft niet enkel een *boost* gegeven aan 'algemene nieuwsmedia' maar nog meer aan gespecialiseerde informatieplatformen. Van gitaren over moutainbikes en eekhoorns tot de Eiffeltoren: je moet al van ver komen om er géén min of meer deugdelijke informatieve website over te vinden.

Traditioneel maakt de Belgische wet een onderscheid tussen 'algemene' en 'gespecialiseerde' nieuwsmedia (de laatste worden nog altijd archaisch als 'periodieke pers' in de wet omschreven). En ook de professionele journalisten die er werken worden in twee categorieën verdeeld. Terwijl professionele journalisten bij algemene nieuwsmedia 'beroepsjournalisten' worden genoemd, worden professionele journalisten die voor gespecialiseerde media werken als 'journalist van beroep' erkend. *What's in a word?* Vandaag zijn beroepsjournalisten (aantal: 4.500) en journalisten van beroep (zij zijn met ongeveer 500) het erover eens dat het onderscheid compleet uit de tijd is. Hun respectievelijke beroepsverenigingen werken dan ook stapsgewijs aan een integratie van beide beroepsstatuten. De uiteindelijke bedoeling is te komen tot nog één wettelijk statuut voor alle professionele journalisten, ongeacht of ze voor een algemeen dan wel gespecialiseerd nieuwsmedium werken.

Tot een aanzienlijke vermeerdering van het aantal erkende journalisten heeft de digitalisering overigens niet geleid, ook niet aan de kant van de gespecialiseerde 'journalisten van beroep'. Dat komt omdat voor hen, zoals voor de 'algemene beroepsjournalisten', de wettelijke erkenningsvoorwaarde van professionaliteit geldt. En dan mogen welbepaalde gespecialiseerde sites op het eerste gezicht rendabel ogen, het grote geld valt op het web ook met dit soort informatie doorgaans nog niet te verdienen.

(PD)

Beslissing over de klacht van de heer Eric De Laet tegen *Het Nieuwsblad* en Steven De Bock, journalist

Met een brief van 6 augustus 2009 dient advocaat Wim Van Caeneghem namens zijn cliënt, de heer Eric De Laet, klacht in tegen *Het Nieuwsblad* en tegen journalist Steven De Bock naar aanleiding van een artikel dat is gepubliceerd in de krant van 30 juli 2009 en op de website van de krant. Journalist Steven De Bock heeft hierop gereageerd met een brief van 4 september 2009. Namens de krant heeft financieel en administratief manager Toon van den Meijdenberg gereageerd met een brief van 9 oktober 2009. Klager heeft daarop gerepliceerd met een brief die ontvangen is op 29 oktober 2009.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 10 december 2009. Klager is in persoon verschenen. Voor *Het Nieuwsblad* verschenen manager Toon van den Meijdenberg en journalist Steven De Bock.

DE FEITEN

Klager is de echtgenoot van Gaby V., die op 28 juli 2009 haar zoon en enkele andere gedetineerden heeft helpen ontsnappen uit de gevangenis van Merksplas. De vrouw en de gedetineerden zijn kort nadien opgepakt en aangehouden. De ontsnapping en de rol van Gaby V., die met haar auto voor de gevangenis stond op het moment dat de gedetineerden eruit ontvluchtten, hebben grote weerklank gekregen in de pers. Klager heeft de dag na de ontsnapping verscheidene journalisten te woord gestaan. Een neerslag van het gesprek dat Steven De Bock had met klager werd op 30 juli 2009 gepubliceerd in *Het Nieuwsblad* en op de website van de krant. Het artikel werd geïllustreerd door een foto van Gaby V.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager heeft twee bezwaren tegen de berichtgeving van *Het Nieuwsblad*.

In de eerste plaats neemt hij het niet dat het artikel geïllustreerd wordt door een foto van zijn vrouw. Hij betoogt dat hij geweigerd heeft een foto van zijn echtgenote aan de media te geven, waarmee hij aangaf dat hij zich verzette tegen de publicatie van haar afbeelding. De krant heeft dan maar een foto gepubliceerd die ze van het internet heeft gehaald. De echtgenote van klager is herkenbaar in beeld gebracht, en dat vormt een inbreuk op haar privacy. Het feit dat de vrouw enkele jaren voordien candidate was op een lijst van het Vlaams Belang, is volgens klager geen argument om haar foto te mogen publiceren. Zijn echtgenote speelde immers nooit een vooraanstaande rol in de politiek, en ze is enkel aangesproken om de lijst aan te vullen.

In de tweede plaats betoogt klager dat zijn woorden verkeerd zijn weergegeven. De passage in het artikel '*Eric gelooft niet dat Gaby toevallig voor de gevangenis stond toen de ge-*

detineerde naar buiten vluchtten. Hij heeft in het leven al te veel gezien om nog zo naïef te kunnen zijn. Ik vermoed dat Dave zijn moeder tijdens de vorige bezoeken gemanipuleerd heeft, tot ze bereid was hem te helpen ontsnappen. Hij zal wel gezegd hebben dat hij het niet meer kon uithouden in de gevangenis waar hij nog tot november 2012 moet blijven zitten. Ik denk ook dat hij bedreigd zal hebben met zelfmoord als ze hem niet zou helpen ontsnappen.' stemt niet overeen met wat hij aan journalist Steven De Bock heeft verklaard. Klager ontkent formeel dat hij die bewoordingen heeft gebruikt.

Journalist Steven De Bock blijft erbij dat klager wel degelijk verklaard heeft wat in het artikel werd vermeld. Het interview is nogal chaotisch verlopen, omdat klager meerdere journalisten tegelijk te woord stond. De Bock heeft op een gegeven moment gevraagd of klager dacht dat zijn vrouw toevallig voor de gevangenis stond, waarop klager 'nee' antwoordde. De Bock vond dit een relevant gegeven. Het artikel dat in *Het Nieuwsblad* is gepubliceerd, stemt trouwens in grote trekken overeen met de verklaringen van klager, zoals die in de andere media zijn weergegeven.

Wat het tonen van de foto van klagers echtgenote betreft, is *Het Nieuwsblad* van oordeel dat de krant geen fout kan worden verweten. Klager heeft expliciet gevraagd om zelf niet herkenbaar in beeld te komen, en dat verzoek is door *Het Nieuwsblad* gerespecteerd. Hij heeft echter nooit uitdrukkelijk gevraagd om zijn vrouw niet te tonen. Wel wou hij zelf geen foto van zijn vrouw meegeven. Bovendien waren de feiten maatschappelijk relevant. In die periode hadden meerdere ontsnappingen uit gevangenschappen plaats. De zoon van klagers echtgenote staat bekend als een gevaarlijke gedetineerde en over de betrokkenheid van de moeder bestaat geen twijfel. En ten slotte was de echtgenote van klager enkele jaren voordien opgekomen op een lijst van het Vlaams Belang, wat maakt dat ze een publieke figuur is. Vlaams Belang heeft haar trouwens onmiddellijk na de feiten uit de partij gezet en heeft dat ook bekend gemaakt. Voor *Het Nieuwsblad* waren er dus redenen genoeg om identificatie te verantwoorden.

BESLISSING

Over de publicatie van een herkenbare foto van de echtgenote van klager

Rekening houdend met de ernst en het maatschappelijk belang van de feiten, met het gegeven dat de echtgenote van klager op heterdaad is betrapt en dat er over haar betrokkenheid geen twijfel bestaat, zijn er voldoende elementen om in dit geval identificatie van de betrokkene, en dus publicatie van een herkenbare foto, te kunnen verantwoorden (zie: *Aanbeveling over identificatie in een gerechtelijke*

context, RvdJ, 2008-17, 11 december 2008). Dat klager zelf geen foto van zijn echtgenote wou meegeven, heeft hierop geen invloed.

Over het artikel

Het artikel dat in de krant van 30 juli 2009 is gepubliceerd, vormt grotendeels de neerslag van het gesprek dat journalist Steven De Bock met klager heeft gevoerd. De strekking van het artikel komt overeen met de verklaringen van klager, zoals die ook in de andere kranten en op de televisie zijn weergegeven. Klager maakt overigens slechts bezwaar tegen één enkele passage van het artikel, namelijk de passage waarin

de journalist schrijft dat klager niet gelooft dat zijn echtgenote toevallig voor de gevangenis stond op het moment van de ontsnapping. De Raad voor de Journalistiek stelt vast dat, zelfs indien klager dit niet letterlijk zou hebben verklaard, deze passage een samenvatting is van de journalist zelf, die hij gerechtvaardigd mocht afleiden uit hetgeen klager hem heeft meegedeeld. De journalist heeft dan ook geen fout begaan door die bewoordingen te gebruiken.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel: De klacht is ongegrond.

Brussel, 14 januari 2010

Beslissing over de klacht van de heer Eric De Laet tegen VTM

Met een brief van 6 augustus 2009 dient advocaat Wim Van Caeneghem namens zijn cliënt, de heer Eric De Laet, klacht in tegen VTM naar aanleiding van de berichtgeving in het nieuws van 29 juli 2009. Namens VTM heeft hoofd externe relaties Marc Dupain hierop gereageerd met een mail van 23 september 2009. VTM heeft ook een kopie van de betrokken nieuwsuitzending overgemaakt. Klager heeft daarop gerepliceerd met een brief die ontvangen is op 29 oktober 2009. De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 10 december 2009. Klager is in persoon verschenen. Voor VTM verscheen hoofd externe relaties Marc Dupain.

DE FEITEN

Klager is de echtgenoot van Gaby V., die op 28 juli 2009 haar zoon en enkele andere gedetineerden heeft helpen ontsnappen uit de gevangenis van Merksplas. De vrouw en de gedetineerden zijn kort nadien opgepakt en aangehouden. De ontsnapping en de rol van Gaby V., die met haar auto voor de gevangenis stond op het moment dat de gedetineerden eruit ontvluchtten, hebben grote weerklank gekregen in de pers. Klager heeft de dag na de ontsnapping verscheidene journalisten te woord gestaan. In het avonduitsnieuws van VTM wordt een interview met klager uitgezonden en wordt ook dieper op de feiten ingegaan. In de uitzending wordt een herkenbare foto van Gaby getoond.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Klager heeft geen problemen met het interview met hem, zoals dat is uitgezonden. VTM heeft immers de afspraak gerespecteerd dat hij onherkenbaar in beeld werd gebracht. Waar hij wel bezwaar tegen maakt, is het feit dat een herkenbare foto van zijn echtgenote in de uitzending is getoond. Klager betoogt dat hij geweigerd heeft een foto van zijn echtgenote aan de media te geven, waarmee hij aangaf dat hij zich verzette tegen de publicatie van haar afbeelding. VTM

heeft dan maar een foto gepubliceerd die ze van het internet heeft gehaald. De echtgenote van klager is herkenbaar in beeld gebracht, en dat vormt een inbreuk op haar privacy.

Namens VTM wijst hoofd externe relaties Marc Dupain erop dat de ontsnapping uit de gevangenis van Merksplas al in eerdere uitzendingen werd behandeld, en wel vanaf de avond van 28 juli 2009, zonder dat de echtgenote van klager daarbij werd geïdentificeerd. Het is pas in de avonduitzending van 29 juli 2009, nadat de vrouw was aangehouden en voor de onderzoeksrechter werd voorgeleid, dat haar naam genoemd is en dat haar foto is getoond. VTM is dus pas tot identificatie overgegaan nadat er over de betrokkenheid van de vrouw geen twijfel meer bestond. Dupain voert voorts aan dat het om ernstige feiten ging en dat er in die periode meerdere ontsnappingen uit gevangenschappen waren geweest, waardoor de ontsnapping uit Merksplas een groot maatschappelijk belang had gekregen. VTM heeft de foto overigens niet meer in latere uitzendingen getoond, nadat klager op 30 juli 2009 telefonisch contact had opgenomen met de redactie en ertegen bezwaar had geuit.

BESLISSING

Rekening houdend met de ernst en het maatschappelijk belang van de feiten, met het gegeven dat de echtgenote van klager op heterdaad is betrapt en dat er over haar betrokkenheid geen twijfel bestaat, zijn er voldoende elementen om in dit geval identificatie van de betrokkene, en dus publicatie van een herkenbare foto, te kunnen verantwoorden (zie: *Aanbeveling over identificatie in een gerechtelijke context, RvdJ, 2008-17, 11 december 2008*). Dat klager zelf geen foto van zijn echtgenote wou meegeven, heeft hierop geen invloed.

De Raad voor de Journalistiek is daarom van oordeel: De klacht is ongegrond.

Brussel, 14 januari 2010

Lynn Wesenbeek (VTM):

‘Ik heb zoveel geleerd voor het oog

“Als uittredend Miss België was ik in 1988 te gast in *Met Mike aan zee*. Een paar maanden later belde Mike Verdrengh. Tijdens een gesprek met hem en Guido Depraetere in het Brusselse Sheraton hotel klonk het: *We zoeken een gezicht voor onze zender. Vergeet alle voorbeelden die je kent. We gaan het anders aanpakken. Je zal op elke voorpagina in Vlaanderen staan.* Ik was 24 en wist niet wat me te wachten stond.”

Vorig jaar blies VTM twintig kaarsjes uit. Sinds Vlaanderen met haar kennismaakte, is veel veranderd. Maar Lynn Wesenbeek (47) blijft een gezicht van de zender die samen met haar volwassens werd. “Vrank en vrij, zo ben ik er ingestapt. Ik heb zoveel geleerd voor het oog van zoveel mensen. Met blutsen en builen.” Vandaag tekent Lynn mee voor het nieuws op VTM en verdedigt ze dat met hand en tand. “Ik kijk elke dag naar onze nieuwsuitzending en het journaal van de collega’s. Ik vind ons nieuws toegankelijker en moderner gebracht. Er worden andere keuzes gemaakt, zonder in te boeten op kwaliteit. Inhoudelijk zijn wij even sterk als of zelfs sterker dan het journaal op VRT. Toen ik als kind naar het BRT-journaal keek, waren de ankers altijd mannen in grijze pakken. Ze moesten waarschijnlijk ook grijs haar hebben, anders mochten ze er niet aan beginnen (*lacht*). Ik zeg niet dat je rond ellende een strik moet doen. Maar overdreven ernst is nergens voor nodig. We willen met zo weinig mogelijk pretentie en op een evenwichtige manier een sterk inhoudelijk nieuws brengen dat dicht bij de mensen staat. Twintig jaar geleden opende onze eerste nieuwsuitzending met de prijs van de tomaten. Dat moeten we nog altijd horen. Alstublieft, zeg! Alles en iedereen evolueert. Ook VTM heeft een lange weg afgelegd.”

Zeven jaar nadat ze de openingsshow van VTM presenteerde, kwam haar eerste “Wat nu?” “Presenteren wordt je tweede natuur. Maar ik bleef op mijn honger zitten. Ook al wist ik niet meteen wat ik precies zocht. In plaats van te blijven opdienen, wilde ik zelf eens in de keuken staan. Ik wilde dieper gaan, zelf iets maken.” Die kans kreeg ze bij *Royalty*. Eerst als presentatrice en later als reporter op economische missies en staatsbezoeken. “Bij *Royalty* leerde ik reportages maken. Hoe breng je een verhaal in beeld? Daar was dat gemakke-

lijk in de zin dat ik mijn onderwerp al had. Op buitenlandse missie met prins Filip hoefde ik maar te registreren en te vertellen. Toen ik in 2001 bij *Telefacts* begon, brachten we niet alleen eigen onderwerpen aan die we zelf uitwerkten.

(Foto Emy Elleboog)

Het moest vaak ook zeer snel gaan. Het moeilijkste was niet de juiste mensen zien te vinden. Hen overtuigen hun verhaal op televisie te doen, dat lag niet altijd voor de hand. Omdat vele onderwerpen zo gevoelig lagen.”

Nergens anders ging Lynn persoonlijk zo ver voor haar werk

van zoveel mensen.'

als bij *Telefacts*. Voor een reportage over kloonbaby's ging ze undercover op consultatie bij Panos Zavos, een Amerikaanse fertilitateitsarts. "Net als zijn Italiaanse collega Antinori beweerde Zavos dat hij mensen kon klonen. Dat duizenden koppels hem contacteerden omdat ze door hem wilden geholpen worden. Op de redactie zochten ze een Chinese vrijwilliger. Als alleenstaande vrouw die zozegd kinderloos was, nam ik contact met hem op. In elk interview zei hij dat er een strenge selectieprocedure was. Toen ik belde, had ik meteen een afspraak vast voor een consultatie in Lexington, Kentucky. Daar zat ik bij onze eerste ontmoeting tegenover hem, met een knoopsgatcamera en een camera in mijn tas als back-up. Om de vijftien seconden maakte die een zoemend geluid dat heel goed te horen was in dat kleine kamertje. Op zeker moment vroeg hij: *Hoort u dat ook?* Het werd muistil. Ik had mijn hartslag nog nooit zo luid horen kloppen. Zavos riep zijn medewerker. Met drie zaten we naar elkaar te kijken. En telkens weer dat geluid. Wijzend op mijn tas, zei hij: *Ik denk dat het van de grond komt.* En ik doen alsof ik toch niet goed mee was. Toen ging de telefoon. De medewerker verliet de kamer, Zavos was afgeleid en ik was letterlijk *saved by the bell*. In het toilet heb ik de kabels van de back-up toen uitgetrokken."

"Zavos' grootste drijfveer was winstbejag. Die strenge selectie viel dus bijzonder mee. Alleen moest ik een geheimhoudingscontract van één miljoen dollar tekenen. En voor een gynaecologisch onderzoek moest ik langs bij zijn vrouw. Die consultatie kostte zesentwintigduizend frank, even veel als het eerste onderhoud. Zijn vrouw zei na het onderzoek: *Fysiek bent u in orde om kinderen te hebben.* Ik dacht: *Daar vertelt u mij iets nieuws!* (lacht) Terug op de redactie hebben we getwijfeld of we nog verder zouden gaan. In Kiev kregen lokale vrouwen dertig tot vijftigduizend eicellen ingepland. Die kernen dienden om het genetische materiaal van de kandidaat in te brengen. We hebben overwogen om een kijkje te gaan nemen, maar uiteindelijk heb ik gepast."

"Bij *Telefacts* heb ik zeer veel geleerd. Ook als mens. Ik kan me bijna letterlijk de aangrijpende gesprekken met ouders van verongelukte kinderen voor de geest halen. Achter het stuur denk ik daar nog altijd aan. Toen ik in het begin voor *Telefacts* werkte, gebeurde het dat een collega-journalist smalend deed over het feit dat ik een ex-Miss België was. Een van mijn motto's is dat iedereen in zijn leven verantwoordelijk is voor de keuzes die hij maakt. Bij mensen die ik interviewde, heb ik die vooroordelen nooit gevoeld. Als ik op interview ging, stonden de koffie en koekjes op tafel klaar. En bijna iedere keer klonk het: *En, is den Danny niet mee?*"

"Presenteren was mijn eerste liefde. Je verleert het niet. In die vier jaar *Telefacts* heb ik het scherm niet gemist. Ik vond het zelfs een verademing. Toen kort na Ingrid De Putter ook Mark Demesmaeker wegging, kwam de vraag of ik wilde terugkeren naar het scherm. Ik heb niet getwijfeld. In april 2004 moest ik dus weer van nul beginnen. Want de intro van een nieuwstekst moest nog gebalder dan de teksten die

ik voor *Telefacts* schreef. Het is als de korte tegenover de lange afstand. Een echte leermeester had ik niet. Je krijgt wel feedback en voelt of een tekst op antenne al dan niet vlot leest. Nieuws is het meest toegankelijk wanneer je het vertellend overbrengt. Omdat 's middags een ander publiek kijkt dan 's avonds geldt dat zeker voor mij. Toegankelijkheid en verstaanbaarheid zijn het belangrijkste. En dat betekent niet dat je kleutertaal moet spreken."

De eerste twee jaren als nieuwsanker presenteerde Lynn het laatavondjournaal vier keer per week. "In combinatie met schoolgaande kinderen is dat een serieuze belasting voor je sociale leven. Voor een middagnieuws is de stressfactor dan weer maal vier. Pas sinds een klein jaar voel ik me na de uitzending niet meer zo ... uitgewrongen. Je leert er wel mee omgaan maar ik hoor van collega's dat het ook in hun schouderders kruipt. Mijn dochters, Lauren en Morgane, zitten nu in het vierde en derde middelbaar. Vroeger, bij *Telefacts*, was het moeilijk omdat ze zoveel kleiner waren en omdat mijn agenda onvoorspelbaar was. Nu zet ik ze 's ochtends af aan school en trekken ze hun plan. Ze zijn waarschijnlijk zelfs blij als ik er niet ben!"

*'Op vrouwen staat een kortere
houdbaarheidsdatum. Dat is nog altijd zo. Maar
ik geloof niet echt in een glazen plafond.'*

"Twintig jaar geleden vroegen Mike en Guido me het gezicht van VTM te worden. Was ik al die

jaren in het entertainment gebleven, werkte ik vandaag niet meer voor VTM. Daarvan ben ik overtuigd. Al mijn vrouwelijke collega's hebben dat ook bewezen. Dat ik over twintig jaar nog op dezelfde stoel zit, is ... uitgesloten. Op vrouwen staat een kortere houdbaarheidsdatum. Dat is nog altijd zo. Maar ik geloof niet echt in een glazen plafond. De kansen die je krijgt, hangen vooral van jezelf af. Iedereen moet offers brengen. We moeten daar niet flauw over doen. Misschien hebben mannen zelfs niet de keuze die wij als vrouw hebben. Ik ben tegen quota voor vrouwen in bestuursraden van bedrijven. Natuurlijk kunnen er maatschappelijk nog zaken veranderen zodat vrouwen gemakkelijker die keuze kunnen maken. Maar we leven niet in een ontwikkelingsland. Het is aan jezelf om kansen te zien en ze af te dwingen."

"Ik ben me bewust van de realiteit en eindigheid van de dingen. Er staat een nieuwe generatie van getalenteerde, jonge mensen klaar die popelt om het zelf te doen. Dat is de kringloop van het leven. Het is dus een kwestie van anticiperen en goed nadenken over wat komt. Wie dat doet, wapent zich beter. Onderweg van Gent naar Vilvoorde denk ik vaak terug aan mezelf toen ik negen was. In 1971 spaarde ik bijna een jaar lang voor een foto van mijn idool. Die foto kon je kopen via *Popfoto*. Hij kostte vijftig frank, en ik kreeg vijf frank per maand. Na tien maanden sparen had ik genoeg en stuurde ik het geld in een gefrankeerde omslag. Mijn idool was Mike Verdrengh. Hij speelde Timbal in *Keromar*, de eerste man waar ik als tiener verliefd op was. Ik heb zijn foto nooit gekregen. Mijn vijftig frank, mijn spaargeld van tien maanden, was weg. En weten dat ik zoveel jaren later dankzij hem professioneel zo'n kans zou krijgen ... Dat is toch onbetaalbaar? Het kan raar lopen, in het leven."

Damesdubbel

Emy Elleboog portretteerde Lynn Wesenbeek

'Het liefst zou ik kinderen krijgen op mijn vijftigste'

"Bij mij is het altijd zwart of wit", zegt Emy Elleboog, de fotografe die Lynn Wesenbeek portretteerde. "Alles of niets. Zelfs al mijn vrije tijd gaat naar fotografie. Als ik dat niet doe, ben ik niet tevreden. Of niet gerust. Ik wil weten dat ik er alles aan heb gedaan om er te geraken."

Op haar achttiende wist Emy Elleboog (23) niet wat een sluiters was en had ze nooit met iets anders dan wegwerptoestelletjes gefotografeerd. Inmiddels is ze twee jaar aan het werk als freelance fotografe. "Ik was nochtans overtuigd dat ik psychologie zou gaan studeren. Tot ik op een informatiebeurs aan de praat raakte met een docent van Narafi. Daarna stond mijn besluit vast: ik word fotografe. Ik wilde een afwisselende job, niet de hele dag aan een bureau zitten.

En hoewel ik er nooit eerder had over nagedacht, sprak het idee om met beeld te werken me aan."

"Tegenwoordig werk ik vooral voor *Flair* en *De Tijd*. Ik doe zowel *food* fotografie als portretten. Vraag me niet om te kiezen want ik doe graag verschillende dingen. Voor *De Tijd* gaat het om portretten van bedrijfsleiders voor de dagkrant. Dat zijn vaak opdrachten waar het op vijf minuten goed moet zijn. Soms mag ik al blij zijn als ik vijf minuten krijg. In de

food fotografie heb ik dan weer uren tijd om het perfecte beeld te maken."

Wat is het moeilijkst om te fotograferen: een bedrijfsleider of een culinair kunstje? "De bedrijfsleider. Het moeilijkst te fotograferen vind ik mensen die verschrikkelijk gehaast zijn.

Vaak is er niet eens tijd om de lift naar beneden te nemen, weg van dat lelijke vasttapijt en die verschrikkelijke muren. Met wat pech weten ze ook geen blijf met zichzelf. Als je dan vraagt of ze hun armen kunnen kruisen, blijkt dat al een probleem. Maar ik begrijp ze perfect. Als iemand een lens op mij richt, weet ik me ook geen houding te geven."

Heeft Emy Elleboog geen zin om nu in het spoor van zovele nieuwsfotografen naar Port-au-Prince te trekken? "Ik zou het

moeilijk hebben om te fotograferen terwijl zoveel mensen hulp nodig hebben. Ik doe reportages, maar het liefst van al maak ik portretten. En ik zou daar graag nog beter in worden. Maar ik wil zeker ook een gezin. Ooit. Het liefst zou ik kinderen krijgen op mijn vijftigste (*lacht*). Het zal dus nog even duren voor dat gezin er komt. Natuurlijk denk ik al na over de combinatie met mijn werk. Vraag me alleen nog niet hoe ik dat zal aanpakken."

(KBr)

(Foto Emy Elleboog)

Frank Schuermans en Damien Vandermeersch

Justitierepertorium 2010. Wegwijzer in organisatie, procedures en data
Politeia

In 2002 nam de AVBB met het Vademecum Pers-Gerechtheid het initiatief om journalisten wegwijs te maken in het grote doolhof dat Justitie heet. Het grote probleem met die publicatie was dat ze al snel weer voorbijgestreefd raakte. Niet enkel gerechtelijke structuren en procedures veranderen met grote regelmaat, dat is nog meer het geval met de mensen die er werken en hun contactgegevens.

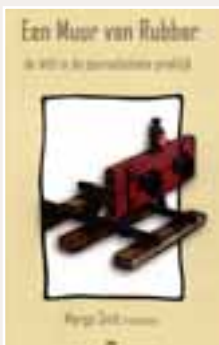
Uitgeverij Politeia vult met dit Justitierepertorium 2010 de lacune tijdelijk weer op. De handleiding omvat twee delen: een met uitleg over het verloop van een gerechtelijke procedure (althans in strafzaken), en een tweede met een hoop justitiële contactdata. Die betreffen het kabinet en het departement van Justitie, alle parketten, rechtbanken en hoven, maar ook diensten voor slachtofferhulp, justitiehuisen en gevangnissen. Ook een pak interessante omgevingsfactoren – van gerechtsdeurwaarders over de beroepsvereniging van notarissen tot het Controlecomité voor de Politiediensten – zijn verwerkt. Telkens worden zo veel mogelijk persoonsnamen opgegeven, aangevuld met postadressen, mailadressen en (vaste) telefoonnummers.

Dit is dus een welkome gids voor elke journalist die zich wel eens met justitie bezig houdt. Niettemin nog twee dringende vragen aan de uitgever. Kan erop gelet worden dat de publicatie minstens om het jaar wordt geactualiseerd? En wat is er eigenlijk op tegen om te behalve op papier ook online ter beschikking te stellen? **(PD)**

Margo Smit (red.)

Een Muur van Rubber. De WOB in de journalistieke praktijk
AMB

De wetgeving op de openbaarheid van bestuur (WOB) is een schitterend instrument. Niet alleen voor individuele burgers die vragen hebben rond een persoonlijk administratief dossier, maar minstens evenveel voor journalisten die al eens willen doorgraven in een of ander officieel dossier.

Toch lost de WOB in de praktijk de hooggespannen verwachtingen maar weinig in, zo leert dit boekje van de VVOJ (Nederlands-Vlaamse Vereniging van Onderzoeksjournalisten). De VVOJ voerde hiertoe een enquête uit bij 162 journalisten en vulde die aan met enkele diepte-interviews.

Dat de WOB niet naar behoren functioneert, is de ontegensprekelijke conclusie. Toch ligt het probleem in Vlaanderen nog ergens anders dan in Nederland. Terwijl Nederlandse collega's vooral klachten hebben over lange wachttijden en negatieve reacties – en de WOB dus wel degelijk gebruiken – blijken Vlaamse journalisten daar niet eens aan toe te komen. Dat komt, aldus Dirk Voorhoof in zijn bijdrage, omdat de wetgeving te weinig garanties biedt dat men op korte termijn de gevraagde informatie werkelijk in

handen kan krijgen. Zijn conclusie wordt overigens door de enquête gestaafd: slechts enkele Vlaamse journalisten vulden ze in. **(PD)**

Stéphane Brabant

L'imprimeur Abraham Verhoeven (1575-1652) et les débuts de la presse 'belge'
A.E.E.F.

Stéphane Brabant heeft een lijvig werk bijeen geschreven dat voornamelijk tot doel heeft al het bewaard gebleven drukwerk van Abraham Verhoeven zo goed mogelijk in kaart te brengen. Wie door de enigszins misleidende titel een analyse verwacht van de opkomst van de pers in België, komt weliswaar bedrogen uit. En de bewering op de achterflap als zou het boek lezen als een roman, beantwoordt al evenmin aan de realiteit. Het eerste deel behandelt inderdaad het leven van Verhoeven en de grote gebeurtenissen van zijn tijd, maar dan wel kort en droog. Wie niet echt veel af weet van de betrokken periode, riskeert dan ook snel het noorden kwijt te geraken en te verdrinken in een eindeloze opsomming van plaatsen en verdragen.

Toch is dit boek als naslagwerk voor pers- en andere historici ontegensprekelijk van groot nut. Interessant is vooral de these dat Verhoevens *Wekelijcke Tijdinghe* eigenlijk niet aan de zuivere definitie van een krant of weekblad voldeed, en dus niet zomaar als eerste krant van België kan gelden, laat staan als eerste krant ter wereld. **(MSL)**

L. De Vos, Y. T'Sjoen en L. Stynen (red.)

Verbrande schrijvers. 'Culturele' collaboratie in Vlaanderen 1933-1953
Academia Press

In dit bundel focussen diverse auteurs op acht Vlaamse schrijvers die na de Tweede Wereldoorlog als collaborateurs werden gebrandmerkt. Onder hen figuren als Wies Moens, André Demedts en Blanka Gyselen. De portretten zijn van de hand van diverse letterkundigen, die elk eigen accenten leggen. Zo wordt bij de ene schrijver wat meer aandacht besteed aan de literaire inhoud van diens werk, terwijl bij een andere de nadruk meer ligt op de gehele loopbaan (waarin dan niet zelden ook journalistiek werk opduikt). Nog andere bijdragen beklemtonen dan weer de politieke activiteiten en denkbeelden van de 'verbrande' schrijver in kwestie. Uit elk verhaal blijkt in ieder geval hoe moeilijk het is om mens en werk gescheiden te houden. En dat het uiteindelijk verre van evident is om schrijvers zomaar in te delen in collaborateurs en anderen. **(MSL)**

Karel Cambien (ed.)

De Croo met twee nullen. 1001 Decrooïsmen
Roularta Books

Dit boek omvat een bombardement van wijsheden, grapjes en woordspelingen, allemaal afkomstig van dezelfde politieke duizendpoot die 42 jaar dienstbaarheid aan land en volk op zijn palmares heeft staan. Karel Cambien, journalist bij Focus/WTV, nam de moeite om Herman De Croo immer sappige quotes mooi bij te houden en nu te presenteren in een aantal categorieën, zoals levenslessen, België, politici en De Croo zelf. Een leuk boekje voor de

liefhebber. **(MSL)**

De deadline voorbij

MEISJES EN ANDERE PROBLEMEN

Een estafettecolumn van Inge Schelstraete (*De Standaard*)

Sofie, Louise, Marie, Aniek, Sylvie, Jolien, Lisa, Vincent (hallo Vincent! Sorry, even zwaaien naar de stagiair van mijn eigen redactie), Charlotte. Valt het u ook op, als u de lijsten bekijkt van de stagiairs die de laatste maanden op uw redactie zijn gepasseerd? Dat er bijna geen mannen meer tussen zitten? De journalistiek vervrouwelijkt razendsnel. "Binnenkort zijn er evenveel vrouwen als mannen in het vak", hoorde ik een collega op een nieuwjaarsreceptie brommen. Waarmee ik niet insinueer dat hij dat een betreuenswaardige zaak vond. Of er stiekem blij om was. Ik geef het gewoon mee, want ik ben er niet op ingegaan. Ik ontplofte namelijk een beetje.

Wat krijgen we nou? Doet dat cliché nu nog de ronde, dat de gemiddelde Vlaamse journalist een man van veertig is? De gemiddelde Vlaamse journalist is een vrouw van dertig. Dat is al minstens twintig jaar zo. Om tot die conclusie te komen, hoeft u niet eens lang door te denken. We hebben tientallen kwalitatief hoogstaande vrouwenbladen in ons land, die bijna volledig door vrouwen worden volgeschreven. Op de redacties van het paar sport- en autobladen en bij de algemene pers zitten (veel) meer mannen dan vrouwen, dat is waar, maar dat kan de balans onmogelijk naar de andere kant doortrekken.

Dat er minder vrouwelijke dan mannelijke journalisten een perskaart hebben, dát is een ander paar mouwen. Er werd jarenlang neergekeken op vrouwenbladen dat het geen aard heeft. Niet door het publiek – in de paar jaar dat ik als freelancer voor hen schreef, waren mijn recordertje en ik welkom bij professoren, politici, juristen, activisten en andere specialisten, vaak nog met een portie lof voor 'het blad dat hun vrouw ook las'. Nee, het zijn de journalisten zelf die er jaren vanuit gingen dat iemand die voor een vrouwenmagazine een dossier schreef over stalking, of nieuwe ontwikkelingen op het vlak van diabetes, bij voorbaat minder journalist was dan iemand die, (Foto Michiel Hendryckx) pakweg, de voetbaluitslagen van vierde provinciale nakeek voor publicatie, of een nieuw type monovolume testte voor de krant. Zolang die laatsten maar lid waren van de VVJ.

Er werd zelfs stilzwijgend vanuit gegaan dat die vrouwen geen aanvraag indienden om lid te worden, omdat ze zich bewust waren van de onbenulligheid van hun schrijfsels. Dat ze misschien niet eens lid wilden worden, kwam bij niemand

op. Ik kan het weten: ik heb zelf jaren mijn werk gedaan zonder perskaart, zonder dat iemand me ooit heeft gevraagd waarom ik geen lid wilde worden. En overigens ook zonder dat ik daar hinder van ondervond in mijn werk. Ik kletste me overal wel binnen op een mengsel van dossierkennis en vriendelijkheid (het helpt als je receptionisten, baliebedienden en secretaresses als gelijkwaardige spelers beschouwt. Of zij jou als een gelijkwaardige speler beschouwen, ik wil er van af zijn).

Ik heb dus pas mijn kaart aangevraagd toen ik voor de krant van de pop en rock overstapte naar de film, een sector waar niemand mijn naam kende, en waar ik twee, drie keer per jaar een kopie van een perskaart nodig had voor een accreditatieaanvraag.

Omdat ik nu in de verte de harten hoor breken van al wie de VVJ genegen is: sinds ik mijn kaart heb, heb ik er meer over nagedacht dan in alle jaren dat ik er geen had. Waarom ben ik, die solidariteit hoog in het vaandel voer, niet eerder lid geworden? Waarom vinden zoveel vrouwelijke collega's-zonder-kaart dat ik nu lid ben geworden van een jongensclubje? Is het geen kwestie van geslacht, maar omdat meer vrouwen freelance schrijven en de VVJ de freelancerij lange tijd niet wilde aanmoedigen? En als dat klopt, zijn de freelancers dan voldoende vertegenwoordigd in onze beroepsvereniging? Het lijkt me niet oninteressant om weer eens uit te vlooien of de VVJ representatief is voor de Vlaamse journalist. Want, om terug te komen op mijn eerste alinea: het beroep vervrouwelijkt. Dat is slecht nieuws, niet omdat ik minder vrouwelijke collega's wil – iedereen met een slecht karakter en een goede pen is voor mij welkom – maar omdat beroepen die vervrouwelijken, meestal ook lagere lonen en slechtere sociale voorwaarden meebrengen, en vooral: minder aanzien. En als de media de vierde macht willen zijn en blijven, hebben ze respect nodig. Dan

kan het geen kwaad dat de VVJ wat luider, wat jonger en wat vrouwelijker wordt, en eens kijkt wat Sofie, Louise, Marie, Aniek, Sylvie, Jolien, Lisa, Vincent en Charlotte zoal van een beroepsvereniging verwachten.

Ik hoor de column nu door te geven aan een man, maar kies lekker weer een vrouw.

(Foto Michiel Hendryckx)

Onder embargo

Wie nog dacht dat journalisten behalve lui ook dom zijn, kan die illusie nu wel voorgoed opbergen. Vier - viér - collega's dongen in de afgelopen finaleweek mee naar de titel **Slimste Mens ter Wereld**.

Wie de winnaar is, heeft u intussen kunnen vernemen. Maar naar wie ging nu de voorkeur uit van uw beroepsvereniging? Want laat ons wel wezen, ook uw journalistenvertegenwoordigers zijn maar mensen en hebben voorkeuren, voorbehouden en vooroordelen.

Supporterden wij misschien voor **Linda Dewin**, die vanzelfsprekend al onze sympathie geniet als bestuurslid van onze eigen VVJ? Of hadden we het meer voor **Peter Vandermeersch**, weliswaar geen absolute fan van de VVJ maar als hoofdredacteur toch ook enig ontzag waard?

Of ging onze voorkeur alsnog naar **Filip Joos**, begenadigd voetbalreporter en toffe outsider in de quiz? Om van **Ann De Bie**, kwieke allesweter uit Antwerpen, nog te zwijgen.

Feit is natuurlijk dat Peter er Linda eerder heeft uit gewipt, waarna Filip Peter er weer uit knikkerde. Dat smaakte naar meer. Maar was dat niet zonder Linda gerekend, van wie menigeen toch een bitterzoete weerwraak verwachtte?

Intussen is niet helemaal duidelijk waarom Linda zoveel **negatieve emoties** loswekte op Facebook, en Peter - toch ook nogal fanatiek bezig soms - niet. Heeft het er dan toch mee te maken dat vrouwen niet ambitieus mogen zijn?

Daarom hoopten wij stiekem dat **Linda Slimste Mens ter Wereld** werd. Konden we meteen een flesje kraken op de volgende bestuursvergadering van de VVJ.

Jos Grobben, tot dusver hoofdredacteur van de Roularta-internetsites, wordt hoofdredacteur van Kanaal Z. De nieuwe netmanager van de zakenzender wordt Alex Coene.

Indymedia.be stopt ermee. En gaat op in een totaal nieuw internetproject dat voorlopig **Ons Nieuws** heet en wordt opgezet met partners uit het middenveld. Onder meer van vakbondszijde is er medewerking.

Volgens projectleider **Han Soete** zal er zoals bij Indymedia in belangrijke

mate met burgerjournalisten worden gewerkt. "Maar tegelijk zullen we ook meer professionele journalisten inschakelen", zegt hij.

De hoofdredactie van de **VRT-nieuwsdienst** vraagt aan directie en bestuur van de openbare omroep om voortaan het eigen financieel en personeelsbeleid in handen te mogen nemen. Hoe onafhankelijker we over die dingen kunnen beslissen hoe beter, aldus Liesbet Vrieleman, Wim Willems en Kris Hoflack.

Dezelfde VRT-hoofdredactie heeft op *deredactie.be* intussen een tekst gepubliceerd met de grote **gedraglijnen** van de nieuwsdienst. Zie onder de knop *Opinie & blog / Hoofdredactie*.

De tekst was aanvankelijk bedoeld als intern document voor de redacties, maar naar aanleiding van de recentste golf van mediakritiek nodigen Vrieleman & Co. ook het publiek uit om erover van gedachten te wisselen.

Een interessante insteek kregen de VRT-journalisten alvast van Vlaams minister van Media **Ingrid Lieten** (sp.a), met haar onverholven uitspraak dat kijkcijfers alleen niet zaligmakend zijn voor de openbare omroep.

Mike De Mulder heeft intussen zijn laatste radiobulletin gelezen bij de VRT. Mike gaat na een carrière van 22 jaar bij de omroep met welverdiend pensioen.

VTM is in 2009 met 4 procent gegroeid. Die vooruitgang werd vooral geboekt bij jongeren en bij hogere sociale klassen.

Ons bericht van vorige maand dat freelancers voor de **VTM-sportredactie** tegenwoordig hooguit 16 euro per dag oplevert, verdient enige verduidelijking. Het ging wel degelijk om zelfstandige sportcorrespondenten in nevenberoep, die per opdracht werken en worden betaald. En dus niet om de journalisten met een interimcontract (die per definitie geen freelancers zijn).

De hoofdredactie Sport van VTM en 2BE laat uitdrukkelijk weten dat haar eigenlijke sportjournalisten via uitzendkantoor Adecco werken en wel degelijk behoorlijk worden vergoed. Iets wat van onze kant niet is betwist.

Wie duidelijk nog een beetje moet wennen aan haar nieuwe job, is **Mia**

Doornaert, tot voor kort journaliste van *De Standaard*, sindsdien onafhankelijk adviseur van federaal premier Yves Leterme (CD&V). Mia schreef voor Leterme onlangs een speech die de premier had moeten uitspreken voor het diplomatiek corps van het land.

Alleen stonden in die speech enkele gevoelig passages - dat de Gewesten van het land zich ondergeschikt moeten maken aan België en zo. **Yves Leterme** kreeg de tekst van Mia in elk geval niet over de lippen.

Dat was weliswaar zonder *De Morgen* gerekend, die niet op de plechtigheid met het diplomatiek corps aanwezig was en dan maar de tekst van nooit uitgesproken toespraak opvroeg en daaruit citeerde... Het leverde de CD&V nog een pittig incident op met de N-VA.

Vorig jaar lieten zich merkkelijk minder **buitenlandse journalisten** accrediteren bij de Europese instellingen in Brussel dan voorheen. De verklaring ligt wellicht in de mediacrisis, die talloze mediahuizen ertoe heeft gebracht in hun bestand buitenlandcorrespondenten te knippen.

Zo dook het aantal buitenlandse journalisten in Brussel voor het eerst sinds 2003 weer onder de duizend. In het totaal zijn 71 nationaliteiten bij de Europese instanties geregistreerd als journalist.

De voorzitter van de Franstalige Conseil de Déontologie (tegenhanger van onze Raad voor de Journalistiek) is **Marc Chamut** geworden. Hij is tevens voorzitter van de AJP. De Franstalige uitgevers weigerden aan het hoofd van de Conseil een magistraat aan te stellen die door de AJP voorgedragen was.

Het **Koninklijk Paleis** is boos op *Het Nieuwsblad* en *Het Nieuwsblad online* omdat zij de koninklijke kersttoespraak al publiceerden voordat die uitgesproken werd op tv. Bij Corelio verdedigen ze zich door erop te wijzen dat hen nooit om een embargo op de toespraak is gevraagd. De tekst was hen wel via een lek in de schoot geworpen.

Het incident illustreert de spanning tussen oude en nieuwe media. Internetsites werken aan een heel eigen ritme, en hebben duidelijk almaar minder zin om zich het tempo van omroepen of kranten te laten opleggen.

B

Koning
Boudewijnstichting

Samen werken aan een betere samenleving

Beurzen voor journalisten: nieuwe oproep

Omdat kwaliteitsjournalistiek belangrijk blijft

Oproep 2010

> Sinds vorig jaar geeft de Koning Boudewijnstichting beurzen voor **journalistieke projecten over migratiefenomenen in België en Europa** en ook in de diaspora.

De invalshoek is dus niet langer enkel de islam en de moslimgemeenschappen zoals de jaren voordien.

> Gezien het grote succes van de nieuwe formule vorig jaar, de kwaliteit en de diversiteit van de ingediende projecten, doet we dit jaar een nieuwe oproep.

> De Stichting ondersteunt journalisten voor een reis naar de landen van oorsprong van migranten of naar Europese landen die met migratieproblemen geconfronteerd worden. Bedoeling is dat zij artikels, reportages (gedrukt, radio of tv) maken over migratiethema's en hun impact op België en Europa.

Tot wie is de oproep gericht?

De oproep is gericht tot elke journalist (vast in dienst of zelfstandige) verbonden aan een Belgische redactie (radio, tv, geschreven pers) die een expliciet akkoord van zijn redactie kan voorleggen.

Hoe hoog is het bedrag?

- 1.250 euro voor één week, 750 euro per bijkomende week met een maximum van 3.500 euro.
- Voor een cameraploeg kan het bedrag worden uitgebreid tot 5.000 euro.

Timing

- Uiterste indieningdatum van de dossiers: 12/03/2010
- De reportage moet gebeuren tussen begin juni en eind december 2010

Meer info op www.kbs-frb.be/beurzen-voor-journalisten.htm

Contact: Josse Abrahams
Tel: 32-2-549.02.56 - 0495/54.61.42
abrahams.j@kbs-frb.be